
Ταχεία Δοκιμή [Rapid Test] στα Έργα Τέχνης και στις Αντίκες: Διπλασιασμός των Διαδικτυακών Πωλήσεων κατά το 2020

Στέφανος Χριστοδουλίδης
Τμήμα Σχεδιασμού, Alexander College, Cyprus

Περίληψη Το «Art Market 2021» αποκαλύπτει μεταβολές στην αγορά κατά τη διάρκεια ενός έτους μεγάλων προκλήσεων με εξαιρετική αύξηση των διαδικτυακών πωλήσεων. Η παρούσα περίληψη εξετάζει τις τάσεις στην αγορά τέχνης όπως διαμορφώνονται στην εποχή της πανδημίας COVID-19.

Λέξεις Κλειδιά Art Market, Art Basel, Arts Economics, Οίκοι Δημοπρασίας, Gallery Business

1. Εισαγωγή

Η πέμπτη έκδοση της Art Basel¹ και του UBS, «Global Art Market Report» είναι διαθέσιμη από τις 16 Μαρτίου 2021. Το Art Market 2021, το οποίο υπογράφεται από την οικονομολόγο Δρ. Clare McAndrew, και εκδόθηκε από την Art Basel και την Ελβετική πολυεθνική τράπεζα επενδύσεων UBS, παρουσιάζει τα αποτελέσματα μιας ολοκληρωμένης και μακροοικονομικής ανάλυσης της παγκόσμιας αγοράς τέχνης για το 2020,

¹ Η Art Basel είναι μια κερδοσκοπική, ιδιωτική διεθνής έκθεση τέχνης που διοργανώνεται κάθε χρόνο στη Βασιλεία, στο Μαϊάμι Μπιτς και στο Χονγκ Κονγκ.

² High Net Worth Individual (HNWI) - Άτομο με διαθέσιμα κεφάλαια τα οποία υπερβαίνουν το \$1 εκατ.

συμπεριλαμβανομένης μιας έρευνας που εξετάζει τις συμπεριφορές των 2.569 συλλεκτών HNWI², που διεξάγονται από την Arts Economics³ και την UBS Investor Watch. Η έκθεση εξετάζει τις επιπτώσεις της παγκόσμιας πανδημίας σε διάφορους τομείς της αγοράς τέχνης πέρυσι, και πώς η δυναμική της εξελίχθηκε κατά τη διάρκεια μιας δύσκολης και μεταμορφωτικής χρονιάς. Εξετάζει επίσης μερικές από τις μεγαλύτερες τάσεις που θα διαμορφώσουν την αγορά το 2021 και μετά.

2. «Global Art Market Report»

i. Η παγκόσμια αγορά

1. Οι παγκόσμιες πωλήσεις έργων τέχνης και αντικών εκτιμάται πως έφτασαν στα 50,1 δισεκατομμύρια δολάρια το 2020, μειωμένες κατά 22% από το 2019 και 27% από το 2018.

2. Οι διαδικτυακές πωλήσεις έργων τέχνης και αντικών έφτασαν στο υψηλό ρεκόρ των 12,4 δισεκατομμυρίων δολαρίων, διπλασιάζοντας την επίδοση του προηγούμενου έτους, αντιπροσωπεύοντας πλέον σε αξία, το 25% της αγοράς.

3. Αν και οι τρεις από τους σημαντικότερους καλλιτεχνικούς κόμβους, οι ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ηπειρωτική Κίνα, παρουσίασαν μείωση στις πωλήσεις τους, συνέχισαν να αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μέρος των παγκόσμιων πωλήσεων κατά αξία το 2020, στο 82%. Οι ΗΠΑ διατήρησαν την πρώτη θέση με μερίδιο 42%, ενώ η Ηπειρωτική Κίνα και το Ηνωμένο Βασίλειο ακολούθησαν με μερίδιο 20% αντιστοίχως.

4. Οι πωλήσεις στην αγορά τέχνης των ΗΠΑ μειώθηκαν κατά 24% το 2020 σε 21,3 δισεκατομμύρια δολάρια, αλλά παρέμειναν 76% πάνω από το επίπεδο της ύφεσης του 2009.

5. Οι πωλήσεις στην Ηπειρωτική Κίνα μειώθηκαν κατά 12% το 2020 σε 10 δισεκατομμύρια δολάρια. Μια πτώση που διαρκεί 3 χρόνια, αν και

³ Arts Economics - Εταιρεία ερευνητικών, μελετητικών και συμβουλευτικών υπηρεσιών που επικεντρώνεται αποκλειστικά στην οικονομία της τέχνης. Ιδρύθηκε από την Δρ. Clare McAndrew το 2005

χαμηλότερη από τους άλλους μεγάλους ανταγωνιστές της.

6. Οι πωλήσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο μειώθηκαν κατά 22% σε 9,9 δισεκατομμύρια δολάρια το 2020, το χαμηλότερο επίπεδο σε μια δεκαετία, αλλά εξακολουθεί να είναι 10% πιο ψηλά από την προηγούμενη ύφεση του 2009.

ii. Οι έμποροι

1. Η επίπτωση από την κρίση COVID-19 είχε αρνητική επίδραση στις συνολικές πωλήσεις των εμπόρων. Μετά από μία οριακή αύξηση 2% το 2019 ακολούθησε μείωση των τιμών κατά 20% το 2020 κατεβάζοντας το συνολικό ποσό πωλήσεων για το έτος στα 29,3 δισεκατομμύρια δολάρια.

2. Εξαναγκασμένοι να μειώσουν σημαντικές λειτουργικές δαπάνες, αρκετοί έμποροι διατήρησαν την κερδοφορία τους το 2020: 28% ήταν πιο επικερδείς από το 2019 ενώ το 18% διατηρήθηκε στα ίδια επίπεδα.

3. Οι κορυφαίες προτεραιότητες των εμπόρων μετατοπίστηκαν σημαντικά κατά την διάρκεια του έτους. Επικεντρώθηκαν κυρίως στο υφιστάμενο πελατολόγιο τους, στις διαδικτυακές πωλήσεις, στις εκθέσεις έργων τέχνης και στην εύρεση τρόπων μείωσης των λειτουργικών εξόδων.

4. Η πλειοψηφία των εμπόρων (58%) αναμένει βελτίωση των πωλήσεων κατά το 2021, ενώ το 27% προβλέπει μια στασιμότητα και το 15% προβλέπει περεταίρω πτώση.

5. Το μέγεθος των πελατειακών βάσεων των εμπόρων μειώθηκε κατά το 2020, με κατά μέσο όρο 55 πελάτες, εν συγκρίσει με 64 το 2019.

iiiv. Οι δημοπρασίες

1. Οι πωλήσεις σε δημόσιες δημοπρασίες σε έργα καλών τεχνών, διακοσμητικών έργων και αντικών (εξαιρουμένων των ιδιωτικών πωλήσεων δημοπρασιών) ήταν 17,6 δισεκατομμύρια δολάρια το 2020, μείωση κατά 30% από το 2019.

2. Οι ιδιωτικές πωλήσεις εκτιμάται ότι έφτασαν στα 3,2 δισεκατομμύρια δολάρια το 2020 (αύξηση 36% από το 2019). Οι συνολικές πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν από δημοκρατικούς οίκους (δημόσιες και ιδιωτικές πωλήσεις), εκτιμάτε ότι έφτασαν στα 20,8 δισεκατομμύρια δολάρια.

3. Η δημοπρατική αγορά των τριών μεγάλων, ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο και Ευρύτερη Κίνα διατήρησε

ένα συνδυασμένο μερίδιο 81% στις πωλήσεις δημοπρασιών ανά αξία. Η Ηπειρωτική Κίνα ξεπέρασε τις ΗΠΑ για να γίνει έτσι η μεγαλύτερη αγορά, με μερίδιο 36%. Οι ΗΠΑ αντιπροσώπευαν το 29% και το Ηνωμένο Βασίλειο το 16%.

4. Το 2020, ο μεγαλύτερος τομέας αγοράς στην δημόσια δημοπρασία έργων τέχνης ήταν η μεταπολεμική και η σύγχρονη τέχνη (55%), που μαζί με τη Μοντέρνα τέχνη αντιπροσώπευαν λίγο παραπάνω από το 81% της αξίας των πωλήσεων. Οι πωλήσεις Ιμπρεσιονιστικών και Μετα-Ιμπρεσιονιστικών έργων, η κυρίαρχη κατηγορία πριν από 30 χρόνια, παρουσίασε τη μεγαλύτερη μείωση σε αξία από έτος σε έτος, με πωλήσεις κάτω του 50%.

iv. Καλλιτεχνικές εκθέσεις

1. Από τις 365 παγκόσμιες εκθέσεις τέχνης που είχαν προγραμματιστεί για το 2020, το 61% ακυρώθηκαν, το 37% πραγματοποιήθηκαν ζωντανά και το υπόλοιπο 2% διοργανώθηκαν μέσω άλλων υβριδικών ή εναλλακτικών εκδηλώσεων.

2. Μια έρευνα σε 138 εκθέσεις τέχνης το 2020 έδειξε ότι η πλειοψηφία (62%) προσέφερε διαδικτυακό δωμάτιο προβολής ή κάποια ψηφιακή έκδοση της έκθεσης.

3. Το μερίδιο των πωλήσεων από ζωντανές εκδηλώσεις καλλιτεχνικών εκθέσεων μειώθηκε δραματικά το 2020, αντιπροσωπεύοντας μόλις το 13% των συνολικών πωλήσεων των εμπόρων, με ένα επιπλέον μερίδιο 9% καταγεγραμμένο από αίθουσες διαδικτυακής προβολής τέχνης.

4. Παρά τον μεγάλο αριθμό ακυρωμένων εκθέσεων, η έρευνα κατέγραψε ότι το 41% των συλλεκτών HNWI, ανέφεραν ότι πραγματοποίησαν κάποια αγορά από έκθεση τέχνης το 2020, ενώ το 45% ανέφερε ότι έκανε τουλάχιστον μία αγορά από «διαδικτυακή αίθουσα προβολής»¹ κάποιας καλλιτεχνικής έκθεσης.

5. Ακριβώς κάτω από το ήμισυ (48%) των συλλεκτών HNWI που ρωτήθηκαν απάντησε ότι θα ήταν πρόθυμοι να πάνε σε μια έκθεση τέχνης τους πρώτους έξι μήνες του 2021, αν και το 64% θα ήταν έτοιμοι να παρακολουθήσουν μονάχα τοπικές εκδηλώσεις. Η πλειοψηφία των συλλεκτών HNWI (68%) ανέφεραν ότι θα χαιρόνταν να παρευρεθούν σε οποιαδήποτε έκθεση μέχρι το τέλος του 3ου τριμήνου του 2021, και πάνω από το 80% στο 4^ο τρίμηνο.

¹ Online viewing room, OVR

v. Διαδικτυακές πωλήσεις

1. Παρά τη συρρίκνωση των πωλήσεων, συνολικά οι διαδικτυακές πωλήσεις έφτασαν σε ρεκόρ ύψους 12,4 δισεκατομμυρίων δολαρίων, διπλασιάζοντας την αξία τους από το 2019.

2. Το μερίδιο που αντιστοιχούσε στις διαδικτυακές πωλήσεις επεκτάθηκε επίσης από το 9% των συνολικών πωλήσεων κατά αξία το 2019 σε 25% το 2020, η πρώτη φορά που το μερίδιο του ηλεκτρονικού εμπορίου στην αγορά τέχνης έχει ξεπεράσει αυτό του γενικού λιανικού εμπορίου.

3. Το μερίδιο των διαδικτυακών πωλήσεων στον τομέα των εμπορών, συμπεριλαμβανομένων των διαδικτυακών δωμάτων προβολής εκθέσεων τέχνης, τριπλασιάστηκε το 2020 σε 39% από 13% το 2019. Οι έμποροι σε όλα τα επίπεδα παρουσίασαν σημαντικές αυξήσεις στις πωλήσεις μέσω του διαδικτύου, κυρίως αυτοί που ο τζίρος τους υπερβαίνει τα \$10 εκατομμύρια (σε 47%).

4. Στον τομέα της δημοπρασίας έργων τέχνης, το 22% των έργων που πωλήθηκαν το 2020 ήταν από πωλήσεις στο διαδίκτυο, διπλασιάστηκε έτσι το μερίδιο του 2019.

5. Το 90% των συλλεκτών HNWI επισκέφθηκαν κατά το 2020 μια έκθεση τέχνης ή ένα διαδικτυακό δωμάτιο προβολής μίας γκαλερί και το 72% θεώρησε ότι ήταν σημαντικό και απαραίτητο για αυτούς να δημοσιεύετε η τιμή των έργων.

vi. Οι συλλέκτες

1. Έρευνα του Arts Economics και του UBS Investor Watch σε 10 αγορές κατέδειξε ότι οι 2.569 συλλέκτες HNWI είχαν ενεργή συμμετοχή στην αγορά τέχνης κατά το 2020 παρά την πανδημία COVID-19. Το 66% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι η πανδημία αύξησε το ενδιαφέρον τους για την συλλογή τους.

2. Οι συλλέκτες της γενιάς των «Μιλένιαλ»¹ ήταν οι καταναλωτές με τις υψηλότερες αγορές σε αξία το 2020, με το 30% να έχει ξοδέψει πάνω από 1 \$εκατομμύρια έναντι 17% των «Boomers» HNWI².

3. Παρά τους περιορισμούς που ισχύουν, οι συλλέκτες HNWI εξακολουθούν να αγοράζουν

μέσω μιας σειράς καναλιών, με το 81% να έχει αγοράσει έργα τέχνης από γκαλερί το 2020 και 54% από δημοπρασίες.

4. Οι έμποροι ήταν το πιο προτιμητέο κανάλι για την αγορά έργων τέχνης, με την πλειονότητα των συλλεκτών HNWI (57%) να προτιμούν αγορές από τις γκαλερί τους ή τις φυσικές τους εγκαταστάσεις. Ένα 29% των συλλεκτών HNWI αγόρασε από εμπόρους αλλά μέσω διαδικτύου και ένα 14% μέσω τηλεφώνου ή email.

5. Το 46% των συλλεκτών HNWI επικεντρώθηκε σε αγορές από γκαλερί όπου αγόρασαν και πριν, ενώ ένα άλλο 33% εμπιστεύθηκε αγορές από νέες γκαλερί. Το 41% έκανε αγορές απευθείας από καλλιτέχνες των οποίων έργα τους είχαν αγοράσει και στο παρελθόν.

vii. Οικονομικές επιδράσεις

1. Εκτιμάται ότι υπήρχαν περίπου 305.250 επιχειρήσεις που δραστηριοποιήθηκαν στην παγκόσμια αγορά έργων τέχνης και αντικών το 2020, απασχολώντας άμεσα περίπου 2,9 εκατομμύρια άτομα.

2. Πάνω από 2,6 εκατομμύρια άτομα απασχολούνταν παγκοσμίως στον τομέα των γκαλερί και των εμπορών το 2020 σε περίπου 291.000 επιχειρήσεις, μείωση 5% από έτος σε έτος.

3. Υπήρχαν περίπου 14.250 επιχειρήσεις που δραστηριοποιήθηκαν στην αγορά πλειστηριασμών, συμπεριλαμβανομένων εταιρειών με διαδικτυακές πωλήσεις αλλά και άλλες με πωλήσεις εκτός διαδικτύου. Η απασχόληση στον τομέα μειώθηκε περίπου 2% από έτος σε έτος, με σημαντικές μειώσεις σε ορισμένους από τους οίκους δημοπρασιών υψηλού επιπέδου.

4. Το παγκόσμιο εμπόριο τέχνης ξόδεψε περίπου 16,6 δισεκατομμύρια δολάρια σε μια σειρά βοηθητικών και εξωτερικών υπηρεσιών υποστήριξης άμεσα συνδεδεμένες με τις επιχειρήσεις του κλάδου, μείωση 16% από το 2019.

5. Οι δαπάνες για εκθέσεις τέχνης δεν ανήλθαν σε υψηλά επίπεδα κατά τα προηγούμενα έτη, 24% το 2019 και μόλις 10% του συνόλου το 2020. Έμποροι και δημοπρατικοί οίκοι διέθεσαν περισσότερα κονδύλια στην πληροφορική, με τις δαπάνες τους να

¹ HNWI Millennials - Τα άτομα της γενιάς Μιλένιαλ, γνωστοί και ως Γενιά Y, γεννήθηκαν μεταξύ 1981 και 1997

² HNWI Boomers - Τα άτομα της γενιάς Μπούμερς, γνωστοί και ως Μπέμπι μπούμερς, γεννήθηκαν μεταξύ 1946 και 1964

ανεβαίνουν κατά 80% από έτος σε έτος, σε 3,5 δισεκατομμύρια δολάρια.

3. Συζήτηση

Οι αριθμοί που αναμφισβήτητα λένε την αλήθεια αλλά και η «μαγεία» της στατιστικής στέλνουν αρκετά μηνύματα για την συμπεριφορά της συγκεκριμένης αγοράς. Μέσα από τον αρνητικό αντίκτυπο που είχε η πανδημία στην παγκόσμια αγορά, εξ ανάγκης, αναδύθηκε η ψηφιακή καινοτομία. Η ασφάλεια, η διαφάνεια και η ολοκληρωμένη πληροφόρηση στις διαδικτυακές αίθουσες προβολής, δοκιμάστηκαν με απόλυτη επιτυχία. Δημοπρατικοί οίκοι, γκαλερί και έμποροι θα επενδύσουν τα μέγιστα σε αυτές. Τέλος, όλο και περισσότερο HNWI επενδύουν σε έργα τέχνης, είτε από αγάπη προς την τέχνη, είτε γιατί το θεωρούν ως μία ασφαλή επένδυση. Πέραν από την αγορά, αλλάζει και το ίδιο το «προϊόν». Η Κινεζική τέχνη φαίνεται να αποκτά οπαδούς. Τα Μοντέρνα, μεταπολεμικά και σύγχρονα έργα τέχνης κερδίζουν έδαφος έναντι των Ιμπρεσιονιστικών και Μετα-Ιμπρεσιονιστικών έργων. Τέλος, καταγράφεται μια μικρή αλλά σταθερή αύξηση στην αγορά έργων κορυφαίων ζώντων καλλιτεχνών.

Βιβλιογραφία

1. McAndrew, Cl. (2021) The Art Market 2021 https://d2u3kfwd92fzu7.cloudfront.net/The-Art-Market_2021.pdf